

KORE SAVAŞI VE KORE SAVAŞINA İĞDIR'DAN KATILANLAR

Cengiz Atlı¹

Özet

Kore Savaşı(1950-1953), Kuzey Kore ve Güney Kore arasında yapılan bir savaş olarak başladı, özellikle ABD, Birleşmiş Milletler ile Çin ve Komünist Bloğun da katılımıyla savaş şiddetini arttırarak uluslararası bir alana yayıldı. Kore Savaşı, hızını arttırarak birçok bölgeyi tesiri altına aldı. Ayrıca bu savaşın diğer bir önemi de, İkinci Dünya Savaşı sonrası başlayan Soğuk Savaş döneminin iki süper gücü arasında başlayan ilk büyük savaştır. Kore Savaşı'na birçok ülke asker, lojistik ve medikal yardımında bulundu. Bu tarihte Başbakan Adnan Menderes hükümeti tarafından Kore'ye asker gönderme olayı, bir taraftan NATO üyeliği diğer taraftan ulusal güvenliğin korunması açısından uygun olarak değerlendiriliyordu. 25 Eylül 1950 tarihinde Kore Savaşı'na Türkiye'den 5090 kişilik bir tugay katıldı ve bu tugay savaşta önemli başarılar elde etti. Buradan hareketle bu makalenin amacı, Kore Savaşı ve Kore Savaşına İğdir'dan katılan askerleri tespit etmek, İğdir'dan Kore Savaşı'na kaç askerin gönderildiği ve hangi görevlerde bulduklarını belgelemektir. Ayrıca bu çalışmanın diğer bir amacı ise, İğdir ilinin tarihsel hafızasını oluşturmak ve birleştirmektir. Bu amaca yönelik olarak hayatta olan iki Kore Savaşı gazisiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Kore Savaşı, Asker Gönderme, Kore Gazisi, Kahramanlık Madalyası

¹Yrd. Doç. Dr. İğdir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, cengiz3636@hotmail.com

KOREAN WAR AND PEOPLE WHO ENGAGE IN THE WAR FROM İĞDIR

Abstract

Korean war (1950-53) began between North and South Korea against each other. Especially by engaging of the USA, the UN, China and Communist Block in, the war spread out international area. The war affected many area by accelerating its influence. Moreover the most important side of the war is being the first war between two superpowers of the cold war after World war II. Many states took part in the war in terms of military, logistic and medical. Considering Turkey's membership of the NATO and national security against the USSR, turkish gorvernmet (prime minister Adnan Menderes's cabinet) agreed to send soldiers to the war. On 5 September,1950, Turkey sent a brigade that consisted of 5090 soldiers to the Korean war and this brigade achieved some important successes. The aim of this article is the Korean war and to identify people who engage in the war from İğdir and to determine the number of soldiers and their duty. One another aim is to create and integrate historical memory of city of İğdir. For this purpose, it has been interviewed with two Korean War veterans

Key wods: Korean war, sending soldiers, Korean war veterans, bravery medal.

KORE SAVAŞI VE KORE SAVAŞINA İĞDIR'DAN KATILANLAR

Kore Savaşı Haziran 1950 Temmuz 1953 tarihleri arasında Kuzey Kore ile Güney Kore arasında yapılan savaştır. Savaş ABD ile müttefik devletlerin, daha sonrada Çin Halk Cumhuriyetinin müdahalesiyle uluslararası bir boyut kazandı. İki kutba ayrılan savaşta Güney Kore'yi destekleyen Birleşmiş Milletlerin ve Kuzey Kore'yi destekleyen ülkelerin isimleri ve asker sayıları aşağıdaki gibiydi.

Kuzey Kore'nin 260.000 ordu birliğine askeri yardım olarak Çin 926.000, SSCB ise 26.000 asker gönderdi. Çekoslovakya, Polonya, Macaristan, Bulgaristan ve Romanya gibi ülkeler ise askeri destek yerine sağlık yardımı sağladı. Güney Kore'yi destekleyen Birleşmiş Milletler adı altında ABD 480.000, İngiltere 63.000, Kanada 26.791, Avusturalya 17.000, Filipinler 7.000, Türkiye 5.090, Hollanda 3792, Fransa 3421, Zelanda 1389, Tayland 1294, Etiyopya 1271, Yunanistan 1263, Kolombiya 1068, Belçika

900, Güney Afrika 826, Lüksemburg 44, Hindistan, Danimarka, İtalya, Norveç ve İsveç gibi ülkeler de sağlık yardımında bulundu.² Savaşa gönderilen askerler ve savaştaki ölümler konusunda net bir sayı yoktur. Bu konuda çelişkili sayılar bulunmaktadır. Örneğin Thomas ve Abotta'ya göre; Amerika, 591.487, İngiltere 7.000, Filipinler, 1367, Kolombiya 1060, Türkiye 5.455, Tayland, 19.000, Hollanda 636, Yunanistan ise 849 asker ile savaşa katıldı. Ayrıca Yunanistan 1951'den 1954'e kadar Kore'deki ordusunu genişleterek asker sayısını 1667'ye çıkardı.³

Kore Savaşına gönderilen BM askeri gücü ve kayıplar konusunda Benson'un verdiği rakamlar ise şöyleydi: Avustralya, 3 tabur asker gönderdi, 339 ölü ve 1200 yaralı, Belçika ve Lüksemburg 1 tabur gönderdi, 101 ölü, 350 yaralı, 5 kayıp, Kanada 1 tugay asker gönderdi, 300 ölü, 1200 asker yaralı ve 32 asker esir düştü, Kolombiya 4 tabur asker gönderdi, bunlardan 600'ü ölü ya da yaralı olarak kayıtlara geçmiştir. Danimarka ise 100 askeri sağlık müfrezesi gönderdi, Etiyopya, 1 tabur asker göndermiş bunlardan 121 asker öldü, 536 asker ise yaralandı. Fransa, 1 tabur asker gönderdi, 287 asker öldü, 1357 asker ise yaralandı. İngiltere 3 tugay asker gönderdi, 700 ölü, 4000 yaralandı ya da esir düştü. Yunanistan, 1 tabur asker gönderdi, 12 askerini kaybetti. Hindistan, asker olmayan, paraşütlü sağlık birliği göndermiştir. Hollanda, 1 tabur asker gönderdi, gönderdiği askerlerin 120'si öldü 645'i ise yaralandı. Yeni Zelanda, 1 topçu alayı gönderdi, 46 asker öldü, 79 asker yaralandı ve 1 asker de esir düştü. Norveç, 105 üyeli mobil cerrahi yardımında bulundu. Filipinler, bir tabur motorize asker gönderdi, 112 asker öldü, 299 asker yaralandı, 16 asker kayboldu ve 41 asker ise esir düştü. Güney Afrika, bir avcı uçak filosu gönderdi, 36 asker öldü ve 9 asker ise esir düştü. İsveç, 154 üyeli medikal takımı gönderdi. Tayland, 1 alay mücadele ve medikal ekibi gönderdi. Türkiye ise 1 tugay asker gönderdi, 741 asker öldü, 2068 yaralandı, 163 asker kayboldu, 244 asker ise esir düştü.⁴ 23 Ocak 1951'de Ankara'daki İngiliz Konsolosluğu'ndan yazılan raporda 22 Aralık 1950 tarihinde Türk Tugayının kayıp sayısı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

² Micheal Clodfelter, A. Statistical History of The Korean War 1950-1953; The Truth About Korea, President's Secretary's Files, Truman Papers, s.7.

³ Nigel Thomas ve Peter Abbott, Korean War (1950-1953), UK, 1986, s. 12-24.

⁴ Siona G. Benson, Korean War (Almanac and Primary Sources), USA, 2002, s. 78-79.

	Şehit	Yaralı	Kayıp	Toplam
Subay	12	17	6	35
Er ve Erbaş	8	4	2	14
Diğer	226	467	205	918

12 Ocak 1951 yılında ise şehit sayısı 244 yaralı sayısı 377 kayıp sayısı 6 olarak gösteriliyordu.⁵

Kore Savaşı bir anlamda II. Dünya Savaşı sonrası oluşan süreçte süper güç olmak için mücadele eden ABD'nin ve SSCB'nin sürdürdükleri soğuk savaşın sıcak savaşa dönüşmesi sürecidir. Kore savaşı 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore Kuvvetlerinin Güney Kore sınırını oluşturan 38. paralel boyunca saldırıya geçmesiyle başladı.⁶

Savaşın başlamasından hemen sonra ABD'nin isteğiyle BM Güvenlik Konseyi 25 Haziran 1950'de acilen toplantıya çağrıldı.⁷ Çin'in BM'ye alınmaması sebebiyle Güvenlik Konsey'ine katılmayan Sovyetler Birliği toplantıyı veto etti. 27 Haziran 1950'de toplanan konsey ABD'nin isteği üzerine Kuzey Kore'ye karşı sert tedbirlerin uygulanmasına karar verdi.⁸ Alınan karar doğrultusunda BM'ye herhangi bir saldırıya karşı direnme kararı doğrultusunda 56 üyeden 53'ünün olumlu kararıyla tasarı kabul edildi.⁹ BM ordusu karar doğrultusunda 24 Kasım 1950'de Kuzey Kore'ye saldırı başlattı.¹⁰

Kore Savaşı'nın başlamasıyla Türk hükümeti tarafı Kore'ye asker göndermeye sıcak bakıyordu. Türk Hükümetine Kore'ye asker göndermek ile ilgili teklif geldiği zaman eski bir taksici şoförü olan Semih Yürüten Kore'ye gitmek amacıyla gönüllü asker toplama kampanyası başlattı. Bir

⁵ FO371/95282.

⁶ Aynı Tarihi Haziran 1950 S. 199, s.112; Hürriyet 26 Haziran 1950; Milliyet 26 Haziran 1950.

⁷ Aynı Tarihi Haziran 1950 S. 199, s. 112.

⁸ Emre Yılmaz, Meliha Yücel "Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirme" Askeri Tarih Bülteni, Ankara, 1995, s. 145.

⁹ E. Yılmaz, M. Yücel, Kore Savaşı..., s. 145.

¹⁰ Erkilet Hüsnü Bıyıklıoğlu, Tefik Arun Hayrettin, Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerin Muharebeleri(1950-1953), Genel Kurmay Harp Tarihi Yayınları, Ankara, 1975, s. 62

hafta içinde 10 bin kişi gönüllü oldu.¹¹ Kore'ye asker göndermesi TBMM'nin 30 Haziran 1950 günkü toplantısında ilk defa gündeme geldi. Kore Savaşı ve Güvenlik Konseyinin bu konudaki kararları doğrultusunda hükümetin ne kararlar aldığı soran İzmir Milletvekili Mustafa Cihat Baba'nın konuşmasından sonra Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü Kore'deki genel durumu ve hükümetin bakış açısını değerlendiren konuşma yaparak Kore'ye asker gönderilmesinin olumlu bir karar olacağını belirtti. Fuat Köprülü'nün konuşmasından sonra İzmir Milletvekili Ekrem Hayri Üstündağ ve arkadaşları tarafından Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili önerge kabul edildi.¹² Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı İsmet İnönü ise Kore'ye asker gönderme kararına karşı idi.¹³ İnönü şartların dünya barışı adına iyi karşılanmadığını, beklenmeyen bir olayın üçüncü dünya savaşına yol açacağını belirterek daha dikkatli olunması gerektiğini dile getiriyordu.¹⁴ Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes başkanlığındaki kongre üyeleri 18 Temmuz 1950'de Yalova'da konuyla ilgili olarak gizli bir toplantı yaptı.¹⁵

23 Temmuz 1950 akşamı Bakanlar Kurulu Ankara'da toplandı. Toplantının gündemini Kore'ye yapılacak silahlı yardım oluşturuyordu. Toplantı sonunda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie'ye çekilen telgrafta Kore'ye yapılacak askeri yardımın onaylandığı belirtiliyordu.¹⁶

11 Aralık 1950'de Başbakan Adnan Menderes Birleşmiş Milletler çatısı altında Kore'ye asker göndermek ile ilgili konuyu mecliste dile getirdi. Türkiye'nin BM üyesi olarak BM'nin 42. ve 43. Maddelerinin ışığında Anayasanın 26. Maddesine göre Kore'ye asker göndermenin gerekliliğini açıkladı.¹⁷ Fakat Millet Partisi Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Bağımsız Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu Kore'ye gönderilecek savaş birliği hakkında Başbakan'dan gensoru açılmasına dair Meclis'e önerge verdi.¹⁸ Osman Bölükbaşı önergesinde Kore'ye gönderilecek Türk birliklerinin gönderilmesinin zorunlu olmadığını, mecliste böyle bir karar almanın 4500 kişinin yaşamını etkileyeceğini belirtti. Türkiye güvenliğinin garantiye alınmadan yurtdışına niçin asker gönderildiğini sordu. Bölükbaşı,

¹¹ FO371/95282.

¹² Milliyet, 1 Temmuz 1950.

¹³ Faik Ahmet Barutçu, Siyasi Hatıralar (Milli Mücadeleden Demokrasiye), Ankara, 2001, s. 1039.

¹⁴ Hürriyet 3 Temmuz 1950

¹⁵ Ayın Tarihi Temmuz 1950, S.200, s.6-7.

¹⁶ Rıfık Salim Burçak, On yılın Anıları (1950-1960), Ankara, 1998, s. 51.

¹⁷ FO371/95282.

¹⁸ TBMMZC, 3/13, s. 5-6; TBMMZC, 3/17 s. 201-204.

mecliste yapılan ikinci oturumdaki konuşmasında da Türkiye güvenliği sorusuna geri döndü. Bölükbaşı'na göre Atlantik Paketi'ne üyeliğimiz kesin değildi. Ayrıca Kore'ye asker göndermemiz savunmamızı zayıflatabilirdi. Bu soruyu, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü cevapladı. NATO'nun askeri planlarıyla Türkiye'nin ilişkisini Türkiye'nin ülke güvenliği için önemli olduğunu vurguladı. Ülke güvenliğinin BM güçlendirmekle korunabileceğini söyledi.¹⁹ Bağımsız Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu da kaybedilen askerlerin yerine daha fazla asker gönderilip gönderilmeyeceğini sordu.²⁰ Aynı gün konu ile ilgili konuşmalar tamamlandıktan sonra İstanbul Milletvekili Mükerrer Sarol ve yedi arkadaşının BM emrine Kore'ye silahlı kuvvetler gönderilmesi konusunda hükümet tarafından verilen hukuki ve siyasi açıklamaların onaylanmasına dair önergesi meclis tarafından onaylandı. Yapılan oylama sonucu 351 milletvekilinden 311 kabul 39 ret ve 1 tane de çekimser oy çıkması ile önerge kabul edildi.²¹

Savaşın başlamasıyla birlikte Genel Kurmay Başkanlığı 3 Ağustos 1950'de 4500 kişilik bir birliğin hazır olması emrini verdi. Birlik, Komutanlık karargâhıyla üç piyade taburu, 241. Piyade alayında üç bataryalı bir modern topçu taburundan ve gerekli yardımcı birliklerden meydana gelen bir tugaydan oluşuyordu. Tugay Komutanlığın Motorlu Karargâhı, Ankara 28. Tümen tarafından kuruldu. Tümenin Ayaş'ta bulunan 241. Piyade alayı Türk Tugayın piyade alayını Etimesgut'taki 2. Zırhlı Tugay 2. Motorlu Topçu Taburu Tugayın motorlu topçu taburunu oluşturdu.²²

241. Piyade alayı 8 ağustos 1950'de 1929 doğumlu 494 er, 31 subay, 10 astsubay ile Albay Asım Eren komutasında Ankara'ya geldi. TBMM tarafından BM denetiminde Kore'ye gidecek olan ordu mensuplarına yazılı harp hali hükümlerinin hangilerinin uygulanacağı konusunda Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen karar suretleri²³ ile Kore'ye gidecek astsubayların 5802 sayılı kanunun 16 maddesinin b fıkrasının uygulanması icra vekilleri heyetince onaylandı.²⁴ 10 Ağustos 1950'de BM, Kore Türk Tugay Komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay atandı.²⁵ 17 Ağustos'ta da

¹⁹ FO 371/95282 No: 345(1014/160/50).

²⁰ FO 371/95282 No: 345(1014/160/50); Foreign Office, SW. 1, 3 January, 1951.

²¹ TBMMZC, 3/17 s.195-199; Hürriyet 12 Aralık 1950.

²² E. Hüsnü, T. Arun, Kore Harbinde Silahlı kuvvetleri..., s. 67.

²³ TBMMZC, 3/15/s.54-55.

²⁴ TBMMZC, 23/90/, S.4-5.

²⁵ Tahsin Yazıcı, Kore Hatıralarım, İstanbul, 1963, s. 17.

Celal Dora 241. Alay Komutanlığına atanarak komuta heyeti oluşturuldu.²⁶ Türk Tugayı 19-20 Eylül 1950 tarihinde Ankara Etimesgut'ta 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay ve 4414 er olmak üzere 5090 kişilik ekiple İskenderun'a hareket etti.²⁷ 23 ve 24 Eylül'de İskenderun'da geçiren kabile, 25 Eylül 1950'de BM adına Amerika tarafından sağlanan beş savaş gemisiyle Kore'ye doğru yola çıktı. Ekibi uğurlayan kabile içinde Cumhurbaşkanı Celal Bayar, bölgenin askeri ve mülki amirleri de bulunmaktaydı.²⁸ Tugayı eşya, araç ve gereçleriyle taşıyan beş savaş gemisi Süveyş kanalı, Kızıl Deniz, Mendap Boğazı, Seylan Adasının merkezi, Kolomba, Singapur, Filipinler ve Fermoza Adası deniz yoluyla 21 günde Kore'nin güneydoğusunda bulunan Pusan Liman'ına vardı.²⁹

Pusan Limanından birlikler bir süre sonra Taegu şehrine gönderildi. Burada birliğe verilen görev, 9. Amerikan Kolordusu'na bağlı Taegu ile Taejan arasındaki dağlarda gizlenen ve yollara inerek çetelik yapan kişileri yakalamak, yol ve köprülerin güvenliğini sağlamaktır.³⁰ Tugay bu bölgede 20 gün kaldıktan sonra 10 Kasım 1950'de Munsan bölgesinde görevli 25. Amerikan Tümeni emrine girdi.³¹ Türk Tugayı Kore'de Munson bölgesindeki görevini başarıyla tamamladıktan sonra Kore Savaşında önemli bir başarı elde eden Kunuri Bölgesine geldi. 27 Kasım 1950'de Kunuri bölgesinde yapılan savaşta 12 subay 7 astsubay, 218 er şehit oldu. 15 subay 10 astsubay 262 er ise yaralandı.³²

Kasım ayı sonunda Çinlilerle yapılan savaşta Kore'deki Türk kuvvetleri Komutanı General Tahsin Yazıcı, savaşın durumu sorulduğunda sözlerine "çarptık ve işte bu kadar" diyerek başladı ve dört gün süren savaş hakkında şu açıklamayı yaptı. "Karşımızda çok büyük sayıda kuvvetler olduğunu bilerek BM kuvvetlerinin Komünist Çinliler tarafından kuşatılmasına mani olmak için memur edildik. İki mevzideki kitalarımız 27 Kasım gece yarısına doğru düşmanla temasa girdi ve nihayet sabahleyin kuşatıldılar. Bunlardan bir kısmı gerideki hatlarına gelmeye muvaffak oldularsa da geri kalanlar ölünceye kadar vuruştular. 28 Kasım sabahı Çinliler bize en yakın settir ve emniyet hatlarımıza yaklaşmış bulunuyorlardı. Komünist Çin kuvvetleri dört tümen kadardı. Bu itibarla

²⁶ Celal Dora, Kore Savaşında Türkler, İstanbul, 1963, s. 11-12.

²⁷ E. Hüsnü, T. Arun, Kore Harbinde Silahlı kuvvetleri..., s. 72.

²⁸ Hürriyet, 28 Eylül 1950, Zafer, 29 Eylül 1950.

²⁹ T. Yazıcı, Kore Hatıralarım..., s. 96-97.

³⁰ Hürriyet, 26 Ekim 1950.

³¹ T. Yazıcı, Kore Hatıralarım..., s. 126.

³² Adnan Menderesin Günlüğü Haz. Taşkın Tuna, İstanbul, 2003, s.115.

düşmanı şaşırtma üzere topçu ateşine aralıksız devam ederek gece 7 km geri çekildik.

Öğleden sonra Çinliler kıtalarımıza eriştiler ve kuşatıldık. Gerimizde kalan köylerde çetecilerin olduğu muhakkaktı. Kendimize bir gedik açtık ve kuvvetlerimizin büyük bir kısmı geriye çekildiği sırada düşmanı oyalamak üzere bir buçuk taburluk tabur bırakarak devam ettik. Bıraktığımız bu kıta bütün gece düşmanla savaştı. 29 Kasım günü artık kuvvetlerimiz kuşatılan birliğimizi kurtarmak üzere Çinlilere taarruz etti. Böylece yine bir gedik açtık ve kuşatılan birliğimiz kurtuldu. Bundan sonra gittikçe artan düşman kıtaları karşısında geri çekilmeye devam ettik ve karanlık bastığı sırada sol tarafta bir Amerikan alayına rastladık. Bu sırada düşman saldırılarına devam etmekte ve biz tekrar kuşatılma tehlikesine maruz bırakılmaktaydı. Kendimize yol bulmak için yeniden taarruza geçtik. Fakat buraya erişmeden Çinliler bizi tekrar kuşattılar. Çemberden kurtularak Kunuri'ye geldik.”³³ General sözlerini şu sözlerle bitiriyordu: “Komutan altındaki kuvvetler geri çekilmekten korkmuyorlar, dövüşmek istiyorlardı. Niçin geri çekildiğimizi anlamak istemiyorlar, oldukları yerlerde kalmak ve düşmanla çatışmaya devam etmek istiyorlardı.”³⁴

Kunuri Bölgesinde Çinlilere karşı büyük başarı sağladıktan sonra³⁵ Kum Yong Jang- ni bölgesinde yapılan savaşta da yine üzerine düşen görevi başarıyla yerine getirdi.³⁶ Bu iki cephede gösterilen başarıdan dolayı Amerikan Kongresi tugaya *Distinguished Unite Station* (Mümtaz Birlik) nişanı verilmesi kararlaştırıldı.³⁷ Nişan 6 Temmuz 1951'de 8. Ordu Komutanı General Fleet tarafından 241. Alayına törenle takıldı.³⁸

Kore birliğimizin savaşta gösterdiği üstün başarıdan dolayı İngiliz Dışişleri Bakanı Ernest Bevin, Türk Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'ye bir tebrik mesajı gönderdi. Tebrik mesajında “Türk kıtalarının Kore'deki gösterdikleri kahramanlıklardan dolayı Türk Hükümetini ve Türk halkını tebrik ederim. Onların hareketleri İngiltere'de büyük bir hayranlıkla takip edilmiş ve bize Türk milletinin askeri cesaretini bir defa daha hatırlatmıştır.

³³ Milliyet 29 Aralık 1950 S. 492; Akşam 29 Aralık 1950 S. 11576; Zafer Gazetesi. 29 Aralık 1950 No: 605 s. 4.

³⁴ Milliyet 29 Aralık 1950 S.492.

³⁵ Ayın Tarihi, Kasım 1950, S. 204, s. 138.

³⁶ Hürriyet, 29 Ocak 1951.

³⁷ Paul, M. Edwards, Historical Dictionary of the Korean War, UK. 2010, s. 296.

³⁸ Kore'de Savaşanlar Derneği Muhturası, Ankara, 1975, s. 23.

Ayrıca Türk kuvvetlerinin uğradığı ağır kayıplardan dolayı İngiltere’de herkesin duyduğu derin üzüntüyü de belirtmek isterim.”³⁹

Kore’de BM kuvvetleri saffında savaşan Türk Tugayının başarıları İngiliz halkında ilgi uyandırdı. 1945-1946 yıllarında Türkiye’nin Genel Kuvvetleri nezdinde müşavirlik yapan Tümgeneral Shortt Obe, aralık ayında BBC’nin Türkiye servisine yaptığı konuşmasında İngilizlerin Kore’deki Türk askerleri hakkındaki görüşlerini şöyle açıklamıştır: “ Kore harbi hakkında son haberde BM kuvvetlerinin bir kısmını teşkil eden Türk Tugayından bu haberler kısa bir süre için Türk Genel Kurmay’ında müşavirlik etme şerefine nail olan Türk askerlerin parlak vasıflarını yakından bilen bir İngiliz subayı için enteresandır. İngilizler bugünkü Türk askerinin asırlardır devam eden tarihi başarılarının varisi olduğunu unutmaz. Bu asırlar zarfında Türk askeri dünyanın en büyük imparatorluklardan birini kurmuş ve imparatorluğun hudutlarında savaşmıştır. Tarihin gösterdiği bu imparatorluk, savaş kabiliyeti maneviyatı ve disiplini yüksek mahir askerlerden müteşekkil ordunun eşsiz başarıları sayesinde kurulmuştur. İngiltere bu günü nasıl idrak etmemiş olabilir. 1915’te Gelibolu’da İngilizlerle aylarca süren savaşlardan sonra askerin kahramanlığını anlamışlar ve mağlup olduklarını itiraf etmişlerdir. Biz orada Türk’ün cesaret ve dürüstlüğüne şahit olduk. 1922’de Türk askerinin yüksek vasıfları, İstiklal Harbinde kendini gösterdi. İstiklal savaşında Türk askerinin yılmaz bitmez cesaret ve metaneti modern Türkiye’nin temelini attı. Türkiye’de görevli olduğum sırada tanıdığım subaylar Atatürk’ün komutasında savaşmışlardı. Onlarla arkadaşlık ederken askerlik kalitelerine ve dürüstlüklerine hürmet besledim. Bundan dolayı Kore’deki Türk Tugayının İngiliz birliklerinin yanında Türk milletinin yüksek ananelerini idame ettirdiklerini duyduğumda memnun oldum. En büyük ümidimiz Kore’de Türk ve İngiliz askerleri arasında oluşan arkadaşlığın iki millet arasında daha büyük bir dostluk meydana getirmesidir.”⁴⁰

Kore’deki başarıdan dolayı Yarbay Selahattin Tokay, General Tahsin Yazıcı, Binbaşı Miktat Uluönlü ve Yüzbaşı Sacit Görünlü Silver Star nişanıyla ödüllendirildi. ⁴¹ Silver Star nişanını kazanan Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ile Tugay Kurmay Başkanı Kurmay Albay Selahattin Tokay’a verilen madalyalar Hürriyet Gazetesi vasıtasıyla General Tahsin Yazıcı’nın eşi

³⁹ Zafer Gazetesi 29 Aralık 1950, No: 605; Ulus 29 Aralık 1950; Vakit, 29 Aralık 1950; Yeni Sabah 29 Aralık 1950, S. 4922; La République S. 9832; Hürriyet 29 Aralık 1950.

⁴⁰ Milliyet 29 Aralık 1950 S. 238.

⁴¹ Hürriyet 29 Aralık 1950 S. 965.

Nezahat Yazıcı'ya Yarbay Selahattin Tokay'a madalyasını ise eşi Melahat Tokay, oğlu Özer Tokay ve kızı Ayşe Tokay'a verildi.⁴²

Kore'deki savaşlar iki yıl devam ettikten sonra 27 Temmuz 1953'te savaşı bitiren barış antlaşması Panmunjan'da imzalandı. Türk Tugayı 4500 kişilik bir askeri tugayıyla görev almıştı. Toplam gönderilen görevli sayısı ise 24. 822 idi. Türk Tugayında antlaşma yapıldığı tarih itibariyle kayıplar konusunda farklı rakamlar görülmektedir. İngiliz kaynaklarına göre Türk tarafında 741 şehit, 2069 yaralı vardı.⁴³ Dönemin Türk gazetelerinde ise bu rakam, 721 şehit, 175 kayıp, 2147 yaralı olmak üzere toplam 3043 olarak verilmişti.⁴⁴ 6 Ocak 1951'de Ankara'dan tüm yabancı ülkelere gönderilen mesajlarda yaralı Türk askerlerinin Irak Habbaniyah üzerinden Türkiye'ye gönderildiği belirtiliyordu.⁴⁵ Ülkeye gelen ilk yaralı kafilesi 24 kişiydi.⁴⁶

Barış antlaşması imzalanmasıyla birlikte müttefikler tarafından esir tutulan 243 Türk esir de antlaşma maddeleri gereğince Türk tarafına iade edildi.⁴⁷ Antlaşmanın sağlanmasından sonra Kore'de şehit düşen kişilerin ailelerine Türkiye'de yardım kampanyaları düzenlendi. 28 Aralık 1950'de 9920 Lira toplanırken, 30 Aralık 1950'de ise Kırıkkale Mühimmat Fabrikası işçileri adına Kazım Kafkas 370, Yargıç adayı Selahattin Batur 5 lira, Karamürsel İlyas köyünden Ali Demir 20 lira 35 kuruş, İzmir Gümrükleri Komisyoncular Birliği 200 lira, Kabataş Lisesi öğrencileri ise, 30 lira olmak üzere toplam 10547 lira 8 kuruş toplandı.⁴⁸

1-KORE SAVAŞI'NA KATILAN İĞDIRLILAR

1950-1953 yılları arasında gerçekleşen, Güney Kore ile Kuzey Kore arasında yaşanan Kore savaşı normal seyrinde iken bir anda dünyaya sıçradı. Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri, onun müttefikleri ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin savaşa girmesiyle bir anda kendini savaş içerisinde buldu. Birleşmiş milletlere bağlı olan Türkiye, asker göndermek durumunda kaldı.

Kore savaşına Türkiye'den katılan 5090 kişiden 37'si İğdir'dan katıldı. Bu rakam o dönem şartlarına göre azımsanacak bir rakam değildi.

⁴² Hürriyet 29 Aralık 1950 S. 965.

⁴³ Paul, M., Edwards, Korean War..., s. 296.

⁴⁴ E. Hüsnü, T. Arun, Kore Harbinde Silahlı kuvvetleri..., s. 438.

⁴⁵ FO 371/95282, Foreign Office SW1, 3 January 1951

⁴⁶ Cumhuriyet 29 Aralık 1950.

⁴⁷ Paul, M. Edwards, Korean War..., s. 235.

⁴⁸ Yeni Sabah 29 Aralık 1950 S. 4922, s. 4.

İğdir halkı her mücadelede kendi üzerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirdi. Gerek kendi bölgesi içerisinde gerek yurt dışında her zaman gerekli özveriye gösterdi. Gittikleri Kore savaşından da başarılar ve bu başarılar neticesiyle övgülerle ayrıldılar.İğdir, ihtiyaç olan her yerde varlığını gösterdi. Bilgisine başvuru İğdir gazilerden “yine olsa yine seve seve gideriz” sözlerini duyduk. Hiçbir şeyden şikâyetçi değiller. Onların tek istediği yaşam şartlarının biraz daha iyileştirilmesidir. Onlar yüreğiyle savaşan, Türk’ün hassasiyetini her yerde gösteren kahraman insanlar olarak her daim yüreklerde yaşayacaklardır. İğdir’den Kore Savaşına katılanların isimleri, doğum tarihleri ve askerlik şubeleri aşağıdaki tabloda yer aldığı şekildedir:

Tablo 1. Kore Gazilerinin Kayıtlı Olduğu İl, İlçe ve Askeri Rütbe İlm

KAYIT NUMARASI	ADI	SOYADI	BABA ADI	DOĞUM TARİHİ	ASKERLİK ŞUBESİ	RÜTBESİ
17249	EKBER	ASKAR	TALİP	1931	İĞDIR	ONBAŞI
17250	YUSUF	İLBAY	MEHMET	1930	İĞDIR	ONBAŞI
17251	SEFER	AKARAS	HÜSEYİN	1930	İĞDIR	ER
17252	SELAHATTİN	AKTAŞ	BALO	1926	İĞDIR	ER
17253	LÜTFİ	ALTAN	YADULLAH	1929	İĞDIR	ER
17254	NADİR	ALTAY	HASAN	1930	İĞDIR	ER
17255	NADİR	ANAR	İSMAİL	1930	İĞDIR	ER
17256	NECDET	CAN	İBRAHİM	1930	İĞDIR	ER
17257	RIZA	ÇAKAR	HASAN	1930	İĞDIR	ER
17258	CAFER	ÇİÇEK	KOCA	1929	İĞDIR	ER
17259	SEFER	DAĞDEMİR	HABİBİ	1930	İĞDIR	ER
17260	ALİ	DEMİR	MEHMET	1930	İĞDIR	ER

17261	NADİR	DİKMETAŞ	ALİ	1930	IĞDIR	ER
17262	HAYDAR	GÜZELKAYA	MEYDAN	1930	IĞDIR	ER
17263	LATİF	İPEKÇİ	MEHMET	1929	IĞDIR	ER
17264	YUSUF	KARACA	ESAT	1900	IĞDIR	ER
17265	ZÜLFİKAR	KARADAĞ	YUSUF	1930	IĞDIR	ER
17266	ARZULLAH ⁴⁹	KIZILKAYA	İMRAN	1931	IĞDIR	ER
17267	KURBAN*	KUMTEPE	ALİ	1929	IĞDIR	ER
17268	FETTULAH	MALKOÇ	AHMET	1930	IĞDIR	ER
17269	ABBAS	TURAN	MUHTAR	1929	IĞDIR	ER
17270	ESADULLAH	TÜRKERİ	NİMET	1931	IĞDIR	ER
17271	ZÜRBE	YALÇIN	ÖMER	1930	IĞDIR	ER
17272	KASIM	YAYCILI	M. ALİ	1929	IĞDIR	ER
17273	MECİT	YEŞİL	RUMİ	1929	IĞDIR	ER
17476	HASAN	AYYILDIZ	M.ALİ	1930	TUZLUCA	ÇAVUŞ
17477	RAMAZAN*	RAMAZAN	ABDULLAH	1930	TUZLUCA	ÇAVUŞ
17478	BEŞELİ	KETE	ALİ	1930	TUZLUCA	ONBAŞI
17479	İDRİS	KOCA	HÜSEYİN	1931	TUZLUCA	ONBAŞI
17480	H. İBRAHİM	TOMBUL	MUSTAFA	1930	TUZLUCA	ONBAŞI

⁴⁹ Söz konusu bu dört gazi Iğdır ilinde yaşamakta olup adres verileri Kıbrıs ve Kore Gazileri Derneğinden temin edilmiştir. Bu dört kişinin yanı sıra dernek başkanı İsmet Tağal, Hasan Yaşar adlı bir gazinin de bulunduğu bilgisini vermiştir. Gazilerden Azullah Kızılkaya ve Ramazan Ramazan ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Azullah Kızılkaya ile 14 Şubat 2014 tarihinde yapılan görüşmede şu bilgileri vermiştir. “1950 Mayıs ayında Kore’ye doğru yola çıktık. Ben Kore’de Ağır Havan Bölüğünde şoför olarak görev yaptım. Kore’ye gitmeden önce İzmir Seferihisar’da yapılan tatbikata katıldım. Tatbikatı Cumhurbaşkanımız Celal Bayar ile birlikte NATO Komutanı General Wyman da izliyordu. Kore’ye gittikten sonra bir yıl Vegas Cephesinde bulundum. Birliğimizin Komutanı General Kemal Akkurt, Alay Komutanımız ise Albay Cemal Madanoğlu idi”.

17481	HALİL	DURHAN	NEVRUS	1932	TUZLUCA	ER
17482	BEKİR	KARADENİZ	İSMAİL	1932	TUZLUCA	ER
17483	İSMAİL	OZMAN	CELAL	1929	TUZLUCA	ER
17484	SAİT	ÖZKAPLAN	HÜSEYİN	1931	TUZLUCA	ER
17485	ABDÜLKADİR	SEVERLİ	İBRAHİM	1932	TUZLUCA	ER
17486	MUHARREM	YAHŞİ	İBRAHİM	1931	TUZLUCA	ER
17487	HASAN	YAZICI	MİRBABA	1930	TUZLUCA	ER

Kaynak: Iğdır Askerlik Şubesi Kayıtları, 2014.

Askerlik Şubesi kayıtlarına göre; Kore Savaşına Iğdır merkezden 25, Tuzluca ilçesinden ise 12 asker katıldı. Iğdır merkezdeki 25 askerin 2'si onbaşı 23'ü ise er olarak görev yaptı. Tuzluca ilçesinde savaşa katılan 12 askerden 2'si çavuş, 3'ü onbaşı geriye kalan 7 askerin ise er olduğu görülmektedir. Doğum tarihi verilerine bakıldığında; % 49'unun yani 18 kişinin, 1930, %22'sinin yani 8 kişinin, 1929, % 16'sının yani 6 kişinin 1931, 1 kişinin 1926 ve 1 kişinin de 1900 doğumlu olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Kore Savaşı (1950-1953), Kuzey ve Güney Kore arasında başlayıp uluslararası bir arenaya taşınan ender olaylardan biridir. İki ülke arasında başlayan savaş, Amerika Birleşik devletleri ile SSCB arasında başlayan soğuk savaş geriliminin ilk kıvılcımına dönüştü. Savaşa birçok ülke hem doğrudan hem de dolaylı katıldı. Ulusal güvenlik politikaları, uluslararası kutuplaşmalar, savaşın süresini uzattı. Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşmiş milletleri ile Komünist Bloğu oluşturan SSCB ve Çin arasında bir savaşa dönüşen bu olay, uluslararası güç dengeleri, savaşın boyutunu giderek arttırarak, güç savaşına dönüştürdü. Bu konjonktürel durum, NATO'ya üye olma politikasındaki Türkiye'yi de ilgilendirmeye başladı. Dönemin hükümeti olan Demokrat Parti ve Adnan Menderes kabinesi, uluslararası bu olayı ülke güvenliği açısından değerlendirdi. TBMM'de oylamaya sunulan Kore'ye asker gönderme hadisesi, büyük bir çoğunlukla kabul edildi.

Savaşın başlamasıyla birlikte Genel Kurmay Başkanlığı, 3 Ağustos 1950'de 4500 kişilik bir birliğin hazır olması emrini verdi. 10 Ağustos 1950'de Kore Türk Tugay Komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay atandı. Kore'de askerler dört yıl sürecek bir savaşa hazır hale getirildi.

Kore Savaşı'na Türkiye'nin birçok şehirden asker gönderildi. Diğer birçok yer gibi Iğdır'dan da Kore'ye asker gitti. Iğdır Askerlik Şubesi ve Iğdır Kıbrıs ve Kore Gazileri Demeği verilerine göre Iğdır'dan 37 asker gitmişti. Askerlerin, 25'i Iğdır merkezden 12 asker ise Iğdır ilçesi olan Tuzluca'dan savaşa gönderildi. Demeğin verilerine göre beş gazi hala hayattaydı ve Iğdır merkez ve köylerinde yaşamaktaydı. Bu çalışma kapsamında iki gaziyle görüşme gerçekleştirildi. Biri çavuş ve biri er olarak görev yapmış. Bu çalışma özellikle Iğdır gibi küçük şehirlerin tarihsel hafızasını korumak anlamında önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akşam, 29 Aralık 1950 S. 11576.
- Aydın Tarihi Dergisi, Haziran 1950 S. 199.
- Aydın Tarihi Dergisi, Kasım 1950, S. 204.
- Benson, Siona G. *Korean War(Almanac and Primary Sources)*, USA 2002.
- Bıyıklıoğlu, Erkilet H. ve Hayrettin, Tefik Arun, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerin Muharebeleri(1950-1953)*, Genel Kurmay Harp Tarihi Yayınları, Ankara 1975.
- Clodfelter, Micheal, *A Statistical History of The Korean War (1950-1953)*, Bennington, USA 1989.
- Dora, Celal, *Kore Savaşında Türkler*, İstanbul, 1963.
- Edwards, Paul, M. *Historical Dictionary of the Korean War*, UK 2010.

Faik Ahmet Barutçu, Siyasi Hatıralar (Milli Mücadeleden Demokrasiye), Ankara, 2001, s. 1039

FO 371/95282 No: 345(1014/160/50).

Hürriyet, 26 Haziran 1950.

Hürriyet, 28 Eylül 1950.

Hürriyet, 29 Aralık 1950.

Hürriyet, 29 Ocak 1951.

Kore'de Savaşanlar Derneği Muhtırası, Ankara 1975.

Milliyet, 26 Haziran 1950.

Milliyet, 29 Aralık 1950 S. 492.

Rıfki Salim Burçak, On yılın Anıları (1950-1960), Ankara, 1998, s. 51

TBMMZC, 23/90/

TBMMZC, 3/13

TBMMZC, 3/15/

TBMMZC, 3/17

Thomas, Nigel ve Abbott, Peter, Korean War(1950-1953), UK 1986.

UK National Archive, FO371/95282,

UK National Archive, Foreign Office, SW. 1, 3 January 1951

UK National Archive, La République, S. 9832

Ulus, 29 Aralık 1950.

USA National Archive ,*The Truth About Korea, President's Secretary's Files, Truman Papers.*

Yazıcı, Tahsin, *Kore Hatıralarım*, İstanbul 1963.

Yeni Sabah, 29 Aralık 1950, S. 4922

Yılmaz, E. ve Yücel, M., “*Kore Savaşı (1950-1953) Türkiye ve Dünya Açısından Genel Bir Değerlendirme*” Askeri Tarih Bülteni, Ankara 1995.

Zafer Gazetesi, 29 Aralık 1950, No: 605.

Zafer, 29 Eylül 1950.

EKLER

Kıbrıs ve Kore Gazileri Derneği'ndeki Kore gazileri

